

Högtalaren med det märkliga stjärnformade bredbandselementet har landat. Jag har länge önskat prova dem under kontrollerade former. Nu har det äntligen blivit av. **Text** Per Sundell **Bild** Manger

DEN NYA *saklighet*

Problemfri basåtergivning
Diskret detaljering
Välbyggda

För korrekta?

Det här är ett par högtalare med lika elegant och korrekt utseende som ljudförmedling, med många starka kort i leken.

Kringutrustning

Nottingham Analogue Space 294/Ace Space 12
+ Clearaudio Stradivari/The Wand 12 + Koetsu
Black; Prevox B77; ATC SIA2 150; ProAc Response
2.5; Nordost Vishnu (ström)/ Heimdall (signal)/
Frey (högtalarkabel)

Det platta Manger-elementet ser inte ut som något annat högtalarelement. Det mjuka membranet dämpas mekaniskt av det stjärnformade yttermembranet. I den precisionsfrästa aluminiumkroppen döljs 15 neodymmagneter och två talspoler. Allt för att kontrollera membranrörelsen.

Josef W Manger (1929-2016), vars stora gärning var att tänka bortom den dynamiska principen för högtalarelement. Inspirationen kom från hur vår trumhinna fungerar!

Manger är mer eller mindre synonymt med sitt speciella högtalarelement som patenterades redan på 1960-talet och som sedan dess utvecklats och förfinats. Upphovsmannen Josef Manger avled nyligen, vid 87 års ålder, men dottern Daniela har tagit över och leder såväl företag som teknisk utveckling.

Som tillverkare av högtalarelement har Manger alltså en lång historia medan de kompletta högtalarna inte alls har lika många år under västen. Modellprogrammet är också ganska modest. En golvvare, en stativare i antingen aktiv eller passiv konfiguration samt en serie produkter för installation. Den modell jag har testat är den passiva golvvaren Manger P1.

Lika bra att börja med det unika böjvägs-element som Manger är berömda för. Idén bakom det här elementet är att efterlikna hur våra trumhinnor fungerar. Det är alltså inte frågan om att få till en perfekt pistonliknande rörelse som vanliga dynamiska element. Böjvägs-elementet sprider istället talspolens rörelse likt ringar på vattnet över ett (i detta

fall) förhållandevis mjukt högtalarmembran.

För att kunna kontrollera rörelsen är högtalarens membran, precis som våra trumhinnor, tunnare i mitten än längs periferin. Det gör att de höga frekvenserna dämpas ut tidigare än de låga. Det stjärnformade yttre membranet är till för att dämpa låga frekvenser mekaniskt innan egenresonansen på 88 hertz ger sig till känna.

För att böjvägsmembranet ska uppföra sig som det är tänkt med ett åtminstone teoretiskt omfång mellan 80 och 40.000 hertz, är elementet försett med två parallellkopplade ultralätta talspoler (0,4 gram styck) som har mekanisk kontakt med det mjuka membranets centrum. Talspolarna är omgärdade av 15 neodymmagneter med en sammanlagd fältstyrka på 1,32 Tesla. Trots sin platta profil har elementet en slaglängd på +/-3,5 millimeter. Hela konstruktionen är monterad i precisionsfrästa aluminiumkorgar och alla delar sammantaget väger 1,2 kilo.

Manger P1 är alltså en 2-vägs golvhögtalare. Både rent estetiskt och som konstruktionsprincip har jag alltid tyckt att sådana högtalare har något visst. Generellt finns en känsla av enkelhet som tiltalar både öra och öga och i Mangers fall så understryks

enkelheten i en stramt elegant gestalt. En av fördelarna med 2-vägare är att man får en hyfsad punktformighet och ett filter som bara behöver tampas med att få till en delningsfrekvens. En annan fördel är att om högtalaren når ända ner till golvet får man även en fullgod basåtergivning. Nackdelen med 2-väggsgolvare är att elementen tvingas arbeta över större bandbredd, vilket ställer krav på såväl konstruktörer som material.

För att vara en 2-vägare är Manger P1 en tämligen högrest högtalare som mäter in på 114 centimeter. Konstruktionen är sluten med en stagad MDF-låda och elementen har egna separerade arbetsrum. Det 21 centimeter i diameter stora Manger-elementet tar hand om de högre frekvenserna och vid 360 hertz lämnar det över till en 20-centimetersbas. Bas-elementet är en helt vanlig dynamisk konstruktion med sandwichkon i kolfiber och papper. På högtalarens ryggtafva finns två par skruvterminaler, så det går att bi-wira eller bi-ampa om man så behagar. Bottenplattan är av 20 millimeter aluminium med uttag för fötter med M8-gängning. Högtalaren går att få i den RAL-färg som köparen önskar med sidenmatt eller blank yta och dessutom i faner.

Skruvterminalerna tillåter bi-wire eller bi-amping. Tycker man att ett par högtalarkablar räcker så använder man de schyssta jumpers som Manger skickar med.

Eftersom Manger P1 är en sluten konstruktion är den förhållandevis lätt att placera i lyssningsrummet med hänseende på hur mycket rummet påverkar i de nedre registren. Jag utgick från samma plats där trojänarna ProAc Response 2.5 står, det vill säga 92 centimeter från bakvägg och 70 från sidoväggar. För att få till en bra placering är första åtgärden att spela en skiva man känner väl till och som man vet hur den skall låta i lyssningsrummet. (I mitt fall använder jag Japans "Visions of China" Virgin, 1981, VS436-12.) Börja med att lyssna på hur rösten uppför sig. Den ska inte få bli för slank eller fet utan den ska låta naturlig. Eftersom P1 är en sluten konstruktion, medgav det att den flyttades succesivt bakåt för att få lagom rumsligt stöd i botten utan att röster kändes onaturligt tjockbröstad. I det här fallet hamnade högtalaren hela 16 centimeter längre bak än där jag placerat mina ProAc och basen betedde sig i stort sett problemfritt.

För att få till ett brett panorama men samtidigt tillmötesgå positions- och precisionsparametrarna, blev högtalarna mer inåtvinklade än vad jag är van vid. Med högtalarelementens tänkta axlar fokuserade omkring en halvmeter framför lyssningsplats föll allt på plats. Naturligvis är det här en metod med kompromisser. Man får väga basbehovet mot hur hygienisk musikåtergivning man vill ha.

Jag provade även P1 utan fötter, med SD-fötter och de medföljande spikarna. Utan att känna mig tvungen att göra större utläggningar så rekommenderar jag att använda spikarna. De ger ett överlägset bättre resultat än mjuka fötter på den här högtalaren.

Att Mangers element påminner i karaktären om elektro- eller magnetostatiska högtalare är ingen överraskning med tanke på den stora elementarean och dess bandbredd. Man får samma placeringsprecision och punktformighet som man kan uppleva med högtalare med panelmembran. Men eftersom P1 har låda får man inte dipolens

naturliga öppenhet. I samma utsträckning påminner högtalaren om en konventionell bredbandare. Punktformighet och förmåga till direktkopplad kommunikation finns där, men inte i riktigt samma utsträckning som en vanlig bredbandshögtalare. Å andra sidan finns mycket större frekvensomfång och fylighet eftersom det är en 2-vägare!

Neutralitet är en hederssak och när det kommer till det känns P1:an så tvärneutral att till och med en schweizare skulle vara stolt! Den gör heller inget utanför den specificerade bandbredden. Det finns stram bas men inte bråddjup sådan. Avrullningen nedåt är snygg och städad. Slutna lådor tenderar till att vara på det viset medan en basreflex i samma storlek normalt sett uppför sig klart yvigare.

I andra änden av frekvensspektrat låter det aldrig avrullat på något sätt, någonsin. Manger P1 har en sån där snygg diskantåtergivning som inte tar uppmärksamheten till sig. Som bara finns där när den behövs. Med det sagt vill jag också påtala att den inte alls har den där detaljeringsneruosa karaktären som jag upplever hos många moderna högtalare. Så bli inte besviken. Allt finns där men man måste vänja sig vid en annan presentationsteknik som verkar kliniskt befriad från prestationsångest.

Upplösning, nyansering och transparens verkar i det närmaste vara gränslös överlag. Homogeniteten och faskorrekteten påminner om den man får med en Magnepan-högtalare. Det är imponerande. Nackdelen med det är möjligen om man har något i inspelningskodjan som inte håller måttet så visas det upp med all önskvärd tydlighet. Så inget fusk! När det gäller dynamik och energiförmedling upplever jag P1:an som lite för sluten och tillknäppt om man spelar på låg volym. Rekommendationen är alltså att spela högt! Annars visar högtalaren en ovilja att helt släppa sargen och ge sig hän i matchen. Och så var det det där med sweetspot...

Manger är lite snäv när det kommer an på den egenskapen, så för att uppleva vad den förmår gäller det att sitta rätt.

Jag hade inte förväntat mig att Manger skulle vara en så genrekräsen högtalare. Gillar man elektronika uppvisar P1 en fantastisk affinitet. Lever man på Air, EMAK, Kraftwerk, VCMG med mera är det här helt rätt. Har man däremot smak för den vanliga skaran larmig pop/rock som Sonic Youth, Dinosaur Jr, My Bloody Valentine, Pixies etcetera så lägger Manger bestämt locket på skojburken. Hur man än gör så förmedlas sådan musik med en gentlemannamässig artighet och korrekthet som inte riktigt passar min smak.

Spelas det däremot musik med huvudsakligen akustiska instrument, som klassiskt och jazz, så kommer högtalarens förmåga att förmedla instrumentens placering och klangfärg på ett korrekt och övertygande sätt verkligen på sin plats. Men ska det bli riktigt kul så spela högt!

Som ni nog förstått är jag lite kluven till vad jag ska tycka om Manger P1. Om man ser på den med lite mer objektivitet så gör den förmodligen det mesta rätt. Det känns som en tekniskt fulländad produkt och har kanske bara en svag punkt: Att den är för allvarlig. Så det är inte en högtalare som passar alla smaker och alla tillfällen. För den som sätter korrekt återgivning och neutralitet före lättillgänglig underhållning är den ett perfekt val i alla lägen. Söker man monitor-egenskaper och tithålskirurgiska perspektiv i inspelningarna är den en fullträff.

Vill man däremot ha en busigare återgivning och mer känslösvallande lyssning, så ska man nog söka sig vidare. Men det syns nästan. Manger P1 är en elegant skulptur där sakligheten är det dominerande draget.

3 snabba

- Ett element täcker 360-40.000 Hz ...
- ... där en separat bas tar över
- Sluten låda

Manger P1

Princip 2-vägs sluten låda
Pris 99.000 kr
Bestyckning 210 mm Manger Sound Transducer, 200 mm kolfiber/papper-sandwich bas
Delningsfrekvens 360 Hz
Nominell impedans 4 ohm
Angiven känslighet 89 dB
Storlek (BxHxD) 27x114x21,5 cm
Vikt 28 kg/styck

Info perfectsense.se